

לתגובות הערות: שליח 064-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֹת: 19:27

יְצִיאַת הַשָּׁבֹת: 20:30

ר"ת: 21:00

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 405 14.6.2019 - יא' סיוון תשע"ט

וְהָאֱלֹהִים הֵשִׁיעַ לָנוּ יְיָ יֵשׁוּעַ וְיִבְרָא בָנוּ

פְּרִשֵׁת - בְּהַעֲלֵתָךְ

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְךָ אֵלָיו בְּהַעֲלֵתְךָ אֶת הַנֶּרֶת (ח,א-ב) לכאורה יש כאן כפל לשון: "דַּבֵּר... וְאֶמְרָתְךָ אֵלָיו", מה זה 'דבר' ומה זה 'ואמרתך' אלא, כל אימת שכתובה לשון 'אמירה' הכוונה היא הגדה ברורה, לכן נאמר: "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר" - היינו שיאמרו באופן ברור, והכתוב ממשיך ואומר: "דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְךָ אֵלָיו", גם אתה כאשר הנך מדבר אל אהרן, אמור לו בלשון ברורה.

ומה יאמר? "בְּהַעֲלֵתְךָ אֶת הַנֶּרֶת" - משה רבינו מצווה את אהרן על הדלקת נרות המנורה. ומובא ברש"י: "לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה: חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות". מה פשר אותה 'חלישות הדעת' של אהרן? הרי כל היום הוא מקריב קרבנות ובשבעת ימי המילואים לבד הוא הקריב קרבנות רבים, ומדוע חלשה דעתו על שלא היה בחנוכת הנשיאים? אלא, כיון שהיה חסר לו לאהרן הכהן אפילו קורטוב של רוחניות - כבר חלשה דעתו!

אני נזכר בוורט שאמר לי יהודי ששמע בחתונה את רבי חצקל לווינשטיין זצ"ל מדבר. [אגב, זאת יש לדעת, כי פעם היו מדברים בחתונות...]. אמר רבי חצקל: שנינו בפרקי אבות (ב, ח): "הוא [רבן יוחנן בן זכאי] היה אומר: אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים, ואליעזר בן הורקנוס בכף שנייה, מכריע את כולם. אבא שאול אומר משמו: אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הורקנוס אף עמהם, ורבי אלעזר בן ערך בכף שנייה, מכריע את כולם."

שאל רבי חצקל: מה פשר דברי ריב"ז "מכריע את כולם"? הרי מדברים כאן על התנאים הקדושים, שאין לנו כל השגה בגדולתם, והנה לדעת רבן יוחנן בן זכאי רבי אליעזר בן הורקנוס מכריע את כולם, ואילו אבא שאול סבר שרבי אלעזר בן ערך מכריע את כולם, אף את רבי אליעזר בן הורקנוס. מחלוקת תהומית שכזאת, מן הקצה אל הקצה. מה פשר הדברים הללו? אמר על כך ר' חצקל וורט חזק: ברוחניות אין מושג כזה שאחד 'קצת' יותר מהשני. אם לאחד יש מעלה רוחנית על זולתו, הוא אדם שונה לחלוטין. אם הוא מעט יותר גדול ברוחניות - הוא 'מכריע את כולם'. ברוחניות כל 'משהו' זה 'עולמות' ממש, דרגה אחרת, עולם אחר.

סיפר לי בני על יהודי אחד מארצות הברית שבא לרבי משה פיינשטיין זצ"ל וסיפר לו כי היה חילוני ובנו חזר בתשובה והחל ללמוד בישיבה. יודעים אנו כי 'ברא מזכה אבא' לא רק בעולם הבא אלא גם בעולם הזה, והבן החל ללמוד עם אביו גמרא. כל ההתחלות קשות, והאבא הזה שמעולם לא למד, החל ללמוד עם הבן, על אף הקושי הגדול שבדבר, ולאחר תקופה ממושכת של לימוד, הצליח לסיים דף גמרא שלם.

"עתה" – כך אמר – "באתי אל הרב בבקשה שיבחן אותי על הדף גמרא שלמד!". כאשר שמע זאת רבי משה, אמר לאבא בשמחה: "סיימת דף גמרא שלם? אם כן צריך אתה לעשות 'סיום'. תערוך מסיבת 'סיום' בביתך, ואני אבוא להשתתף בשמחה!".

וסיפר רבי משה, שגם בישיבתו של ה"חפץ חיים" למד בחור עם ראש חלש ביותר, אבל עם הרבה רצון ותשוקה ללמוד ולדעת. במשך חודש שלם עמל ויגע כדי להבין דף גמרא אחד, עד שבא ל"חפץ חיים" וסיפר לו בכאב על כך שהוא בקושי לומד דף גמרא בחודש, תוך שהוא אומר: "בשביל מה אני לומד?". והנה הוא שומע את החפץ חיים ממלמל לעצמו: "בחור מתלונן על כך שהוא למד בחודש רק מאה דפי גמרא..."

נראה היה לבחור כאילו וה"חפץ חיים" לא שמע אותו, ולכן חזר ואמר שהספיק ללמוד בחודש דף אחד בלבד. אמר לו ה"חפץ חיים": "וכי חושב אתה שלא שמעת? אך הרי אמרו חז"ל (אבות דרבי נתן ג, ו) "יפה אחד בצער – ממאה שלא בצער", ואם כן דף הגמרא שלמדת בקושי כה רב, נחשב לך כמאה דפי גמרא!"

הרי לנו שברוחניות, אפילו מעלה אחת קטנה – עולם ומלואו היא! מעתה מובנת חלישות הדעת של אהרן, כי מאחר והיו חסרים לו קרבנות הנשיאים, והיינו חסרון של עוד קורטוב רוחניות, אשר על כן חלשה דעתו! (יחי ראובן)

ולפי העלת הענן מעל האהל ואחרי כן יסעו בני ישראל ובמקום אשר ישכן שם הענן שם יחנו בני ישראל (ט, יז)

ברצוני להאיר שתי הארות נפלאות ביחס לענני הכבוד:

א. החיד"א אומר, כי במדבר היו לבני ישראל "מכוניות" טובות ומשוכללות... לא זו בלבד שהם לא היו צריכים ללכת ברגל, אלא שגם "לנהוג במכונית" הם לא היו צריכים! הם פשוט ישבו על הענן – ונסעו!

לפי זה – אומר אחיו של הגאון, בספרו "מעלות התורה" – יתבאר כמין חומר מה שאמר משה רבינו ליתרו: "נִסְעִים אֲנַחְנוּ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' אֵתוּ אֲתָנוּ לְכֶם לְכֶה אֲתָנוּ" (במדבר י, כט). ענני הכבוד שימשו רק את בני ישראל. לכן ביחס אליהם אמר משה "נִסְעִים אֲנַחְנוּ", כי ענני הכבוד "הסיעו" אותם! אבל ביחס ליתרו, שהיה גר, אומר לו משה "לְכֶה אֲתָנוּ": לך ניתנת האפשרות רק ללכת. לא ניתנת לך האפשרות לנסוע באמצעות העננים.

ב. העננים סימנו לבני ישראל את רצון ה', מתי עליהם לנסוע ומתי עליהם לחנות. כשהענן היה מיתמר ועולה – היה זה סימן שה' רוצה שייסעו, וכשהיה מתקפל – היה זה סימן שרצון ה' שיחנו. נמצא, אפוא, ש"הענן" הוא בעצם "פי ה'"! הוא גילה את רצון ה'! (יחי ראובן)

בְּהֶעֱלֵתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנֵּרוֹת (ח,ב)
 רש"י: על שם שהלהב עולה כתיב בהדלקתן לשון עלייה, שצריך להדליק עד שתהא השלהבת עולה מאליה. יסוד גדול בהלכות 'רב ותלמיד' למדו מכאן, הרי המנורה מסמלת לתורה, כפי שכתוב 'כי נר מצוה ותורה אור', וכמו"כ נאמר 'הרוצה להחכים ידרים, שהרי מנורה בדרום', אם כך יש לומר שהרב המלמד תורה נמשל למדליק המנורה, והתלמידים הלומדים ממנו, נמשלים לנרות הנדלקים ע"י המדליק אם כך כשם שבמנורה צריך להדליק באופן שתהא השלהבת עולה מאליה, כך תפקידו של הרב, ללמד תורה לתלמידים, עד שתהא השלהבת עולה מאליה, היינו שהלימוד ייהפך אצלם לקנין בנפש, עדי יוכלו ללמוד בעצמם מכוחם. תפקידו של הרב אינו רק בהעברת התורה כידיעה בעלמא, אלא תפקידו הוא להמתיק עליהם את הלימוד ולהקנות בנפשם אהבת תורה, כדי שיעמדו על דעתם, ויוכלו בעתיד לשחות לבדם בים התורה בהשקט ובטחה. דרש על כך **הכתב סופר** אף את דברי הגמרא (שבת כב,ב): 'נר המערבי, ממנו היה מדליק ובו היה מסיים', ופירשו התוס' שר המערבי היה דולק בדרך נס, וממנו היה מדליק את כל הנרות, ואחר שהיה מיטיב את הנר המערבי הוא היה כבה, והיה מדליק את הנר המערבי מהנרות האחרים שנדלקו ממנו. כן הדבר גם בלימוד התורה תלמיד מרבו, הרב המשול לנר המערבי אכן מדליק את התלמידים באש התורה, אך לאחר שהעמידם על דעתם והם דולקים מאליהם, אזי הם חוזרים ומדליקים את הרב, בבחינת 'תלמיד המחכים את רבו', כפי שאמר ר' חנינא הרבה למדתי מרבתי ... ומתלמידי יותר מכולן.

מסופר על מנהל תלמוד תורה בבני ברק בא פעם אל החזון איש עם כיתת תלמידים כדי שיבחן אותם על החומר הנלמד, תלמיד אחד לא הצליח במבחן, ואף התנהגותו לא היתה כשורה. בסוף המבחן התנצל המנהל בפני החזון איש ואמר: 'מה אעשה? רבות השקעתי בתלמיד זה, אך מאמציי לא נשאו פרי'. 'תקרא בבקשה לתלמיד' ביקש ממנו החזון איש. הסתגר החזון איש עם התלמיד בחדרו במשך שעה ארוכה, ואכן מיום זה והלאה חל שינוי ניכר בהתנהגותו של התלמיד, הוא עלה והתעלה במעלות התורה, ואיש לא ידע מהי תרופת הפלאים שנתן לו החזון איש בחדרו. לימים, למד התלמיד בישיבת פוניבז', ובשמחת תורה כאשר מכרו את הכיבודים בדפי גמרא, קנה התלמיד כיבוד בכמה מאות דפי גמרא, שמע ע"כ המנהל וסר בשמחה לביתו של החזון איש לספר לו את נפלאות אותו תלמיד, ואז העיז המנהל ושאל את החזון איש: 'מה היה בזמנו בחדר הסגור? איזה מעשה קסם נעשה, שבגיננו התחולל אצלו המהפך? אמר לו החזון איש: 'למדתי איתו קטע גמרא עם רש"י ותוס', וכי הרב לא הטיח בו דברי מוסר ואגדה בחשיבות לימוד התורה?' תמה המנהל, "לא ולא" ענה החזון איש "לא דיברנו אף מילה מעבר ללימוד הגמרא", וסיים החזון איש: "אם נותנים לנער גישמאק בתורה, אפשר להפוך אותו לגמרי". (אהלה של תורה' גיליון 433)

בְּמִרְאָה אֵלָיו אֲתוֹדֵעַ בְּחִלּוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ (יב,ו)
 רבי ישראל טרונק מקוטנא, נודע כאחד מגדולי המשיבים והפוסקים בדורו, ורבים שגרו אליו את שאלותיהם בהלכה. פעם אחת הגיעה אליו שאלה חמורה וסבוכה, והוא פסק להתר, אולם לאחר שעייין שוב בעניין, הגיע למסקנה כי טעה בדבר הלכה. צערו על שתקלה חמורה יצאה מתחת ידו היתה עצומה, עד שפרץ בבכי מר ולבסוף נרדם על ספריו הפתוחים תוך כדי עיונו. והנה הוא רואה בחלומו את החת"ם סופר, אותו לא הכיר מעולם למרות שכבר היה כבן עשרים בעת פטירתו, והופתע לשמוע את דבריו: "אל תצטער על פסק ההלכה שהוצאת מתחת לידך, כי יפה הורית. ואף אני קבעת הלכה כך בספר התשובות שלי בסימן פלוני, עיין שם ותרווה נחת". רבי יהושוע התעורר מחלומו הנפלא, ותתפעם רוחו. הדבר היה באישון לילה, בחוץ שרר קור עז והוא היה לבוש בבגד ביתי דק בלבד, אולם הוא לא ייחס לכך חשיבות, ומיהר לרוץ לביתו של הדיין רבי לייב כדי לעיין בספר התשובות של החת"ם סופר שהיה אצלו. הדיין נחרד לראות את הרב מתדפק על ביתו בשעת לילה מאוחרת, ורבי יהושוע סיפר לו את דבר חלומו. יחדיו מיהרו השניים לפתוח את הספר, והנה התברר כי חלום אמת היה הדבר, ואמנם החת"ם סופר פסק כן להלכה, ותשב רוחו אליו. (שבת טיש)

ויעש כן אהרן (חג)

"ויעש כן אהרן" – להגיד שבחו של אהרן שלא שינה (רש"י)

ורבו בו המפרשים מה השבח בזה. בספר ה"מאור הגדול" הביא מהגר"א: הנה המפרשים התקשו בנוסח קידושי אשה שאומרים 'הרי את מקודשת לי כדת משה וישראל', דהרי דת משה וישראל היא התורה כידוע, לכן תמוה מה שמקישים קדושת האשה לקדושת התורה, שאומרים 'הרי את מקודשת לי כדת משה וישראל'. והתירוץ הוא על פי מה שאמרו חז"ל, אם שמע אדם מחבירו דבר תורה שהוא כבר שמע אותו פעם אחת, אסור לו לומר לחבירו כבר שמעתי את זאת, אלא תמיד יהיה בעיניו כאילו דבר חדש הוא, וזהו קדושת התורה. וכמו כן, הרי את מקודשת לי כדת משה וישראל, שתמיד תהיה בעיניו כחדשה, מפני שהאשה נמצאת תמיד עם הבעל והיא משמשת אותו, תוכל להיות קלה בעיניו ויזלזל בה, לכן הזהירו חז"ל שתמיד תהיה בעיניו כחדשה ויכבדה ויאהב אותה. מבאר הגר"א שכן הוא בהדלקת הנרות, משום שהיא עבודה קלה, ואהרן היה עושה אותה משך ל"ט שנה מידי יום ביומו, בבוקר ובערב, ואפשר לחשוב שהדבר היה קל בעיניו, ועשה זאת מתוך הרגל. לכן מעיד עליו הכתוב 'ויעש כן אהרן כאשר צוה ה'". שהיתה חביבה לו תמיד, וזהו שבחו.

מסופר שבתקופת מלחמת המפרץ, בחלק גדול מבתי הכנסת שבבני ברק הקדימו את תפילת מעריב בליל שבת לשלושים דקות אחר השקיעה במקום ארבעים וחמש דקות כמנהג מרן ה'חזון איש' זצ"ל, וזאת מחמת ההפגזות של טילי הסקאד שהיו בלילות, וכמו כן היו מי שרצו לשנות זמן התפילה גם בישיבת פוניבז'. הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל, אמר שסדרי הישיבה זהו זמן קדוש ואסור לשנותו מחמת שום רוחות שבעולם, וסיפר הגר"ד אה"כ שבאותו ליל שבת בא אליו בחלום הרב מפוניבז' זצ"ל ואמר לו: 'ישר כחך, שמור על הישיבה מכל משמר...' (שיעורי "ירחי כלה" תשנ"ט)

והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה (יבג)

באסיפת רבנים שהתקיימה בפטרבורג בהשתתפות גדולי הדור, השתתף גם הגה"ק רבי יוסף דב רבה של בריסק זיע"א. הגאון הנ"ל הקשה קושיה חריפה בשם בנו ר' חיים, והתפתח ויכוח סוער בין הרבנים שנוכחו במקום. לאחר מכן תירץ הגאון הנ"ל תירוץ אחד שלו, ותירוץ נוסף בשם בנו ר' חיים אשר הפליאו את השומעים. הגה"ק רבי יצחק בלאזר זיע"א שנכח באותה אסיפה, ישב כל הזמן ולא פצה את פיו. ר' יוסף דב תמה ואמר הוזהו שאומרים עליו אדם גדול הוא? כשבא לביתו ביקש שיביאו לפניו את ספרו של רבי יצחק "פרי יצחק" כדי לתהות על קנקנו. להפתעתו מצא שם את הקושיה עם שני התירוצים. השתומם ר' יוסף דב ואמר כמה גדולה מידת ענוותנותו של ר' יצחק בלאזר.

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן בת גילה.

לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.

לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה,

שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן

יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל,

חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל,

רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה

ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת

שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת

תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות

ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה

וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל.